

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Idrottsforum.org/Nordic sport science forum*.

Citation for the original published paper (version of record):

Åkesson, J. (2023)

Informationsrika yrkesmemoarer av två av idrottsvetenskapens giganter: recension av boken *Idrottsvetenskaplig forskning och utbildning vid Göteborgs universitet: personliga betraktelser*, av Claes Annerstedt och Göran Patriksson (2022) *Idrottsforum.org/Nordic sport science forum*, : 24 februari

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:gih:diva-7525>

Informationsrika yrkesmemoarer av två av idrottsvetenskapens giganter

[idr idrottsforum.org/akejoa_annerstedt-patriksson230224/](https://idr.idrottsforum.org/akejoa_annerstedt-patriksson230224/)

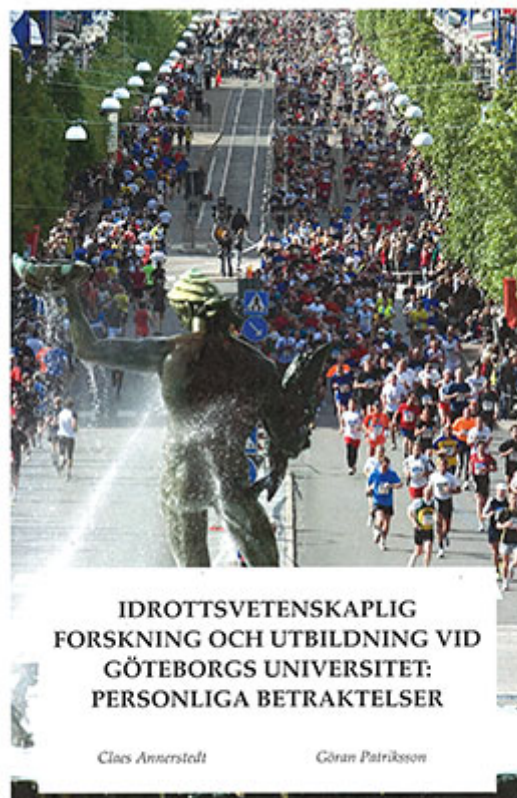
February 24, 2023

Joakim Åkesson

Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH

Titeln på boken *Idrottsvetenskaplig forskning och utbildning vid Göteborgs universitet: personliga betraktelser*, författad av Claes Annerstedt och Göran Patriksson, är mycket passande i två huvudsakliga avseenden. För det första så handlar den i stor utsträckning om framväxten av det vi idag kan kalla idrottsvetenskaplig forskning och utbildning vid just Göteborgs universitet. För det andra så bygger den i stor utsträckning på just personliga betraktelser.

En av bokens främsta förtjänster är dock att den omfattar så mycket mer än så. Framför allt så omfattar den ingående beskrivningar av betydande historiska skeenden, betydelsefulla aktörer i utvecklingen, samt relationer mellan akademiker, framför allt vid Göteborgs universitet, men också vid andra lärosäten i Norden. Det vill säga viktiga händelser, aktörer och relationer "på fältet" som i olika grad har påverkat idrottsvetenskapens utveckling i Sverige och närliggande länder. Boken är också rik på information om sakhållanden, till exempel om vem som disputerade, var och när, och under vems handledning de gjorde det, vad avhandlingen handlade om, och i vissa fall till och med vem som var opponent och betygsnämnd.

Claes Annerstedt & Göran Patriksson
**Idrottsvetenskaplig forskning och utbildning
vid Göteborgs universitet: Personliga
betraktelser**
239 sidor, hft., ill
Göteborg: Multicare Förlags AB 2022
ISBN 978-91-974590-5-1

Som titeln avslöjar har boken också ett väldigt tydligt och påtagligt *perspektiv*. Den handlar i första hand om idrottsvetenskapens utveckling i Göteborg, så som bokens två författare, Claes Annerstedt och Göran Patriksson, har uppfattat och förstår den. De beskrivningar som finns i boken av idrottsvetenskapens utveckling utanför Göteborg bör i första hand ses som försök att förstå och förklara, dels i vilket sammanhang utvecklingen i Göteborg ägde rum, dels de bakomliggande orsakerna till denna utveckling. På liknande sätt bör de resonemang som förs i boken om vilken betydelse Göteborgsakademikers verksamhet har haft, för idrottens utveckling i samhället, och för idrottsvetenskapens utveckling, förstås. Resonemangen bör alltså förstås som författarnas försök att förstå och förklara vilken betydelse deras egna och deras kollegors verksamhet har haft för utvecklingen. Därför är det viktigt att det är tydligt att boken är skriven utifrån författarnas perspektiv som insiders i den miljö och verksamhet som boken behandlar, vilket det är. Det beskrivs och problematiseras i inledningen, på baksidan av boken och det framgår som sagt även i titeln. I inledningen refererar författarna själva till Yvonne Hirdmans begrepp "egohistoria" när de problematiserar perspektivet, vilket lämpar sig väl för att karaktärisera angreppssättet.

En fördel här är att vi får tillgång till en detaljriktighet som inte hade gått att efterkonstruera när de som varit med när det hände inte finns att tillgå.

Boken handlar som sagt om utvecklingen av idrottsforskning och idrottsutbildning, dvs. idrottsvetenskap, främst i Göteborg, men också med nationella och internationella (främst nordiska) utblickar. Bokens huvudfokus är utvecklingen inom human- och samhällsvetenskaperna, särskilt inom pedagogik, men utvecklingen inom naturvetenskaperna berörs också. På ett övergripande plan är boken kronologiskt och tematiskt organiserad i 40 avsnitt. Många av avsnitten växlar också mellan historiska tillbakablickar och beskrivningar av händelser och förhållanden närmare i tiden. Innehållet i boken kan liknas vid en kronologiskt sorterad "gott och blandat" påse med en mix av teman av olika karaktär. Innehållet är en blandning av avsnitt med teman som avhandlar viktiga historiska händelser; forskning inom särskilda ämnesdiscipliner; forskning rörande specifika idrottsvetenskapliga problem; särskilda forskningsprojekt; utvecklingen av vissa forskningsmiljöer och idrottsutbildningar; och inte minst enskilda aktörers gärningar och betydelse.

Även om varje avsnitt utgår från ett specifikt tema så ska läsaren vara försiktig med att skumma förbi avsnitt som av titel och inledning att döma ter sig mindre relevanta för det specifika syftet med läsningen. Avsnitten börjar som regel med att behandla det titeln anger, men flera av dem driver sedan ett gott stycke i väg från startpunkten och kan således dölja intressant information som en kanske inte hade förväntat sig att finna där. Som exempel kan bokens elfte avsnitt nämnas. Av titeln "Första större projektet – GAIS-projektet" och inledningen att döma handlar avsnittet om ett forskningsprojekt, men det leder vidare till beskrivningar av såväl idrottsforskarens Ulla Tebelius karriär som betydelsefulla händelser i utvecklingen av idrottsvetenskapliga miljöer vid olika lärosäten.

Boken omfattar följande avsnitt:

1.

1.

1. Introduktion
2. Allmän bakgrund
3. Humanbiologisk forskning vid GIH/GCI – en kortfattad introduktion
4. Idrottsforskning i Göteborg – en första inblick
5. Tidig beteendevetenskaplig idrottsforskning: en selektiv exposé
6. Viktiga händelser under 1960- och början av 1970-talen
7. Några idrottspsykologiska notiser
8. SVEBI bildas
9. Idrottspsykologiska professurer inrättas
10. Idrottspedagogiska forskningsmiljöer i Göteborg/Mölndal
11. Första större projektet – GAIS-projektet
12. Ett samnordiskt projekt och ett internationellt socialisationsprojekt
13. Forskning om avslappning och "spänningsreglerande tekniker" i skolan
14. Tävlingsproblematik
15. Studier om idrottens ledarutbildningar – S Eriksson
16. Claes Annerstedt som forskare och engagerad i idrottsutvecklingen vid GU
17. Utvärdering av idrottsgymnasiernas hemortsalternativ
18. Avbrott inom barn- och ungdomsidrotten
19. Vad händer efter elitkarriärens slut?
20. Elitidrottsprojektet igen
21. Projektet "Gymnasieskolans undervisning i ämnet Idrott och hälsa
22. Eva-Carin Lindgrens doktorandprojekt
23. På odysseé med Konstantin Kougioumtzis
24. Föreläsningar om genus i idrottens utbildningsmaterial (Karin Grahn)
25. Uppdragsutbildningar/extramurala kurser i idrott
26. Idrottsvetenskap: ett nytt akademiskt ämne växer fram
27. Forskarutbildningskurser inom idrottsområdet
28. "Gästprofessor" i idrottsvetenskap med inriktning mot ledarskap
29. Ett idrottsvetenskapligt forskningspris
30. Sveriges första skola i idrottsvetenskap
31. Forskningsprojekt och publikationer där Patriksson varit inblandad under senare år – en kort översikt
32. Organisatorisk och geografisk placering av idrottsvetenskap vid GU
33. Bildandet av Institutionen för kost- och idrottsvetenskap
34. Claes Annerstedts prefekttid vid IKI – personliga betraktelser
35. IKI:s personal inom området idrottsvetenskap
36. Många universitetsadjunkter har genom åren undervisat i idrott och hälsa vid GU
37. Senare års idrottsvetenskapliga disputationer vid IKI
38. Utvecklingen av Centrum för Hälsa och Prestationsutveckling (CHP)
39. GU blir Riksidrottsuniversitet mer IKI i förarsätet
40. IKI:s utveckling under senare år

En av bokens främsta förtjänster, som jag ser det och som jag delvis har berört tidigare, är att den är rik på information om sakförhållanden, av typen vem som har gjort vad, vad som har hänt, vem som har haft kontakt och samarbetat, när händelser har inträffat, och så vidare. Det är värdefullt att information som detta nedtecknas och sammanställs så att den finns tillgänglig för fler personer över längre tid, och inte enbart i minnet hos dem som var med "då det begav sig". Inte minst gäller detta den väv av relationer mellan inblandade aktörer som författarna väver genom sina beskrivningar, något som kan vara svårt att "få tag i" via andra typer av källor.

Institutionen för kost- och idrottsvetenskap. Göteborgs universitet

Inte minst när det gäller de resonemang som författarna för där de tolkar och värderar betydelsen av olika aktörer, organisationer, händelser, miljöer, insatser, med mera. finns det dock anledning att hålla särskilt hårt i de källkritiska principerna. Författarna är som sagt tydliga med sitt inifrånperspektiv och problematiserar också detta på ett förtjänstfullt sätt. Men läsaren bör vara noga med att förhålla sig till innehållet med detta i åtanke. Det finns en uppenbar risk att författarna, eftersom innehållet i stor utsträckning handlar om dem själva och personer de känner, har ett medvetet eller omedvetet intresse att vinkla information och tolkningar till sin fördel. En del händelser och förhållanden som beskrivs ligger relativt långt tillbaka i tiden och här spelar minnets opålitlighet en roll. I källkritisk mening är det dock positivt att få möjlighet att ta del av "personliga betraktelser" från personer som har varit nära och många gånger i centrum av utvecklingen. De tolkar och beskriver i stor utsträckning sådant som de själva har varit med om och upplevt, och förlitar sig i liten utsträckning på sådant de har fått berättat för sig av andra. En fördel här är att vi får tillgång till en detaljriktighet som inte hade gått att efterkonstruera när de som varit med när det hände inte finns att tillgå. Om någon funderar över att använda bokens

innehåll i framtida forskning är en rekommendation som en följd av ovanstående resonemang att söka verifiera och nyansera innehållet så långt det är möjligt med alternativa källor.

Vem kan då ha glädje och/eller nytta av denna bok? Jag förstår mig tre idealtypiska läsare: studenten, forskaren och nörden. Boken kan vara användbar som litteratur inom ramarna för olika typer av idrottsvetenskapliga utbildningar för att *studenterna* ska utveckla en fördjupad och kontextualiserad förståelse för delar av det idrottsvetenskapliga fältets utveckling. Men, boken bör i sådant fall kompletteras, dels med annan litteratur som beskriver och tolkar aspekter av innehållet ur andra perspektiv, dels med bearbetning av innehållet ur ett källkritiskt perspektiv. Särskilt intressant torde boken vara för studenter vid idrottsutbildningar i Göteborg, men den är även relevant för studenter vid andra lärosäten.

Boken är också användbar som källmaterial för *forskare* med intresse för idrottsvetenskapens historia och utveckling. Jag är själv en sådan forskare och hade boken funnits tillgänglig när jag arbetade med min avhandling om idrottens akademisering som jag disputerade med 2014 hade det underlättat delar av mitt arbete avsevärt. Det bör dock understrykas att även forskare bör vara noga med källkritiken och förslagsvis hantera innehållet som vore det en transkriberad intervju med någon som å ena sidan är väldigt insatt och kunnig i frågan, men där exempelvis minnets opålitlighet och egenintresset riskerar att förvrida bilden av det som återges. Ur ett forskningsperspektiv sett hade det också varit behändigt om boken hade källförteckning, personregister och sakregister, vilket den saknar.

Några som sannolikt uppskattar att läsa denna bok är de som är genuint intresserade av idrottsvetenskapens utveckling, i Sverige och Norden generellt, och i Göteborg med omnejd specifikt. Del vill säga de som upplever att läsningen har ett egenvärde, att den är givande och berikande, kanske rentav bildande, utan att de tänker att de behöver ha någon specifik nytta eller användning av innehållet, *nördar* inom området alltså. Även denna kategori tillhör jag personligen. Säkert uppskattar även de som har varit delaktiga i den utveckling som boken avhandlar läsningen av mer sentimentala skäl

Det har definitivt varit en behållning att läsa denna bok. Jag uppskattar innehållet och att författarna har ägnat så mycket (ideell) tid och ansträngningar åt att nedteckna sina berättelser. Jag har också respekt för att man vill berätta sin "side of the story", att ta chansen, nu när författarna nu har blivit emeriti, att utifrån ett eget perspektiv, med egna ord, ge sin version av hur man ser på utvecklingen. Det har dock varit svårt att recensera denna bok. Skolad forskare som jag är, med vana av att kritiskt granska vetenskapliga texter, har det inte varit lätt att förhålla mig till texten för vad den faktiskt är, memoarer från ett yrkesliv i idrottsvetenskapens tjänst, skriven av två av idrottsvetenskapens främsta pionjärer och centralgestalter – så som jag ser det alltså.

Copyright © Joakim Åkesson 2023